

A 235 MÉTERES SZENTESI TÉVÉTORONYBÓL OLYKOR EL LEHET LÁTNI SZEGEDIG IS

50 éve áll a megye legmagasabb építménye

→ Folytatás az 1. oldalról

Hogy az építmény biztonságosabb legyen, 1974-ben rácsos övszerkezettel erősítették meg, addig ugyanis pusztán egy tenyérnyi talppontra támaszkodott a roppant méretű monstrum.

Talán sejtettek valamit a szakemberek, mert 1975. december 5-én tűz ütött ki a toronyban: rossz szigetelésű kábelek kaptak lángra. Néhány dolgozó fenn is ragadt a magasban, de hiába küldtek értük helikoptert, a nagy szél miatt nem tudták őket úgy kimenteni. Meg kellett várniuk, hogy az oltás után lehüljön a vasszerkezet, és aztán maguk jöttek le a pokoli toronyból. Utólag egyértelművé vált, hogy ha nem erősítik meg a szerkezetet, úgy csuklott volna össze, mint egy colstok.

Erre a napra emlékezett az a tűzben deformálódott toronydarab, amit az adóállomás lábánál állítottak ki. Sokan nem láthatták, több hazai televízióval ellentétben ugyanis a szentesit nem látogathatja a nagyközönség. Ennek legfőbb oka, hogy nem erre tervezték. Mindez rögvést kiderül, amint az ember megpróbálja bepréselni magát a liftbe. A torony átmérője nincs 3 méter, a belső tér felét foglalja el a rácsos ajtajú felvonó. Még szerencse, hogy kalauzom, *Berezvai László* karbantartó és jómagam sem a sörpocakos férfiak táborát erősítjük, mert így a jegyzetfüzetemet nem kell a fejem fölé emelni, elfér a hasamnál. A legfelső kilátóteraszra indulunk, 126 méter magasba. Az út felfelé 3 perc 51 másodpercig tart. Közben megtudom, hogy legfeljebb 190 méteres magasságig utazhatnak ilyen kényelmes körülmények között, utána másznom kellene 45 métert, hogy elérjem a csúcsot. Arra

■ TAVALY 6 MÉTERREL KISEBB LETT A TORONY, MERT DIGITÁLISRA CSERÉLTÉK A CSÚCSANTENNÁT

Fotó: Tésik Attila

azért nem vállalkozom, megelégszem a 42. emeletnyi madártávlatlaltal.

Bár odalent viszonylag szélcsend volt, odafönn már kapaszkodni kell, úgy ostromolnak a légáramlatok. Szédítő a mélység, de szédítő az is, ahogy felnézve látszik, mennyire kileng a főlem tornyosuló csúcs. Hunyorgok, hát

→ HÍVOTT ÉS HÍVATLAN VENDÉGEK.

Szakembereknek és kalandoroknak is kihívást jelent a szentesi tévétorony. Néhány éve azért kellett barlangász alpinistákat hívni az adóállomáshoz, mert a torony tartókábeleiben függő bójákat meg kellett igazítani. A hivatásosok csak fentről közelíthették meg a munkaterületet, ezért előbb felmentek a toronyba, majd onnan ereszkedtek le a kábeleken. Mivel sürgős megbízás volt, a lélegzetelállító mutatványt az éj leple alatt végezték. A torony dolgozóinak azt mondták, nem féltek; a barlangokban ehhez már hozzászoktak. Azok a bázisugrók sem féltek, akik a külső létrán mászták meg a toronyt néhány éve. A diszpécser hiába észlelte a nyaktörő attrakciót, az ugrók messzire landoltak ejtőernyőjükkel, s mire elkapták volna őket, elszeleltek. Azóta – a hasonló esetek elkerülése végett – biztonsági intézkedéseket léptetett életbe az Antenna Hungária Zrt.

ha ki tudom venni a horizonton, mi szökik az égbe, de csak tippelni merek, hogy egy vásárhelyi templom körvonalát látom. Berezvai László felvilágosít: száraz, már-már aszályos időszakban lehet igazán messzire látni, különben a pára elrejtja a távot. Nekem egyszer szerencséje volt: néhány éve Szeged tornyait pillantotta meg idefentről. A Tisza vonala tényleg zöldfolyosónak tűnik, az alattunk igyekvő autók pedig matchboxoknak látszanak. Madarat is ritkán lát fentről az ember, pláne toronylakót: a vörös vércsék itt, fenn fészkelnek. Hogy megtehetik, annak éppen ötven éve.

BÁTYI ZOLTÁN

Aszályviszály

Ki tiltja meg nekünk – elvitathozhatunk mi még egy darabig pártos csatározásokon, kicsinyes torzsalkodásaikból is megépíthetik a szembenállók váraikat. Mint ahogy válságra, kuszán összetekelt ideológiákra, igazságokra, vagy igazságnak vélt jelszavakra hivatkozva megtépzhatjuk egymás önértétét, testét, amikor székértáborokba zárjuk magunkat. Csak éppen ettől nem lesz boldogabb az életünk se Európában, se a Kárpát-medencében.

Mert miközben egyre riasztóbb előrejelzéseket kellene feldolgozunk klímaváltozás, az emiatt támadó aszályok és viharok miatt, a dolgok jelen állása szerint erre valahogy már nem marad erő. Európa érdékcsoportok viaskodását figyeli, sajnálja magát, de nagyon, mert csökken a termelés, kevesebb autó kerül le a futószalagokról, szomorú, mert úgy érzi, hogy rést ütöttek a jóléti világunk falán. De arról kevés, a kelleténél mindenképpen kevesebb

szó esik, hogy előbb talán a világunkat kellene megőriznünk unokáinknak, mintsem a háromévente cserélhető autók szokását.

Vagyis amikor azon vitázunk, hány milliárdot tömjünk bankokba, iparba, a földet feldúló gépekbe, autószerződésekre terelhetők kamionok tíz- és tízezeire, talán megállhatnánk egy pillanatra. Mondjuk azon vitázni: a nyakunkba szakadt válság idején nem kéne talán átgondolni mindazt, amit mi Európa, pontosabban az egész emberiség jövőjeként képzelünk el? És ha már gondolkodunk, körbe is nézhetnénk a Földön, felmérni a károkat, pusztításokat, összeadni a kiirtott erdők hektárjait. És persze szétmorzsolni ujjaink között a szétszáradt alföldi rögöket, hogy a döbbenetből elhatározás szülessék: tereljünk valami egészen új, más útra életünket.

A Föld, amit mi olyan kedvesen szólítunk Kék bolygónak immár fellázadt, nem tűri tovább kifosztását, szennyezését, pusztítását, és ha nem vennék észre, különleges időjárási viszonyaival éppen erejét fitogtatja. Ráébreszt az igazságra: dehogyan tudjuk mi, emberek elpusztítani a Földet, sokkal hamarabb végez ő velünk, mert az életéért küzd. Ebből a harcból csak mi, földi halandók kerülhetünk ki vesztesen, hacsak nem érezzük át: erőinket egyesíteni kéne vizeink, levegőnk, és persze gondolkodásunk megtisztítása érdekében. Mondjuk addig, amíg van rá energiánk, és elfogadjuk a parancsot: a természet erőforrásainak megőrzése ne csupán maroknyi természetvédő kiváltsága legyen.

MUNKATÁRSUNKTÓL

6417 Csongrád megyei – köztük 3763 szegedi – diákra vár középszintű szóbeli érettségi vizsga a következő 12 napban, jövő péntekig. 58 megyei – 29 szegedi – intézményben maturálnak a diákok, akik május 4-én a magyar írásbelivel kezdtek. A különböző tárgyakból idegen nyelveken folyó vizsgákkal együtt középszinten 191-féle, emelt szinten 87-féle vizsgatárgyat választottak az

érettségien. A Felvételi Információs Szolgálat országos adatai szerint a diákok csupán 5 százaléka vállalkozik emelt szintű matúrara: 494 ezer 773 vizsga közül csupán 24 ezer 997 volt ilyen idén. Pedig a továbbtanulást tervező középiskolásoknak még 59 százaléka úgy látja: legalább egy tárgyból szűkség van a nehezített vizsgára a karrierintézmények népszerű szakjain, főleg az orvos- és bizonyos bölcsészképzésekben.

ASZÁLY, ERŐS NAPSUGÁRZÁS, TOMBOLÓ VIHAROK: EZ MÁR A KLÍMAVÁLTOZÁS?

Melegebb és szárazabb, mint száz éve

Szakértők szerint látványosan megváltozik hazánk időjárása a következő évtizedekben: nő az átlaghőmérséklet, csökken a csapadék mennyisége. Már most is jelentős aszály sújtja Csongrád megyét, a kevés eső is nagy viharokkal érkezik. Nem ritka az extrém UV-B sugárzás sem – a mára várható 8,1-es erősségű miatt riasztást adott ki a meteorológiai szolgálat.

■ JÚNIUSI JÉGTAKARÓ NAGYKANIZSÁN, ILLETVE KISZÁRADT TERMŐFÖLD ALGYŐ HATÁRÁBAN, MÁJUS ELEJÉN

Fotók: MTI, Karnok Csaba

MUNKATÁRSUNKTÓL

Jelentős aszály sújtja Csongrád megyét, pusztító a szárazság, 90 milliméter csapadék hiányzik; az óvodásokat fényvédő krémmel kenik be nevelőik, csak árnyékban játszhatnak az erős UV-B sugárzás miatt; lecsapott az Emma nevű orkán Árpádhalmon: 25 ház tetejét rongálta meg, az anyagi kár mintegy 40 millió forint – néhány sajtóhír az elmúlt hetekből (utóbbi tavaly márciusból). Egyre több az extrém

→ Extrém UV-B sugárzás – ma is

A gyerekek, érzékeny bőrűek számára egyre nagyobb veszélyt jelent a napozás az UV-B sugárzás erőssége miatt. Unger János emlékeztet: a 80-as években kezdtek figyelmeztetni arra, hogy vékonyodik az ózonsztrépa – amely így kevésbé hatékonyan szűri meg a káros napsugarakat. A freonok, hajtógázok kibocsátásának mérséklésével, nemzetközi egyezményekkel úgy tűnik, megállt a folyamat, de ezek a káros anyagok még 100-150 évig a légkörben maradnak. Riasztást adott ki tegnap az Országos Meteorológiai Szolgálat a mára várható rendkívül erős UV-B sugárzás miatt: a Dél-Alföldön a legmagasabb UV-B sugárzás elérheti a 8,1-es extrém értéket. Normál bőrtípusnál már 15 percnyi napon tartózkodás esetén is bőrpír keletkezhet – figyelmeztetnek a szakemberek, javasolva, hogy 11 és 15 óra között kerüljük a napozást, és a szabadban tartózkodóknak később is ajánlatos fényvédő krém használata.

időjárási helyzet – ez már a klímaváltozás jele?

Érezhetően nőtt a rendkívüli esetek száma a 2000-es évek eleje óta. Többször zúdul le hirtelen nagy mennyiségű csapadék, az erős szél is több kárt okoz – mondja *Tátrai János*, a Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság sajtószóvivője. Legtöbbször kidőlt fák, nagyobb leszakadt ágak eltávolításához hívják őket, illetve akkor, ha a mélyebb helyeket előnti az esővíz – 30-40-szer is szivattyúznak egy vihar után.

Unger János, az SZTE TTIK Földrajzi és Földtani Tanszékcsoport Eghajlattani és Tájföldrajzi Tanszékének vezetője emlékeztet: a 90-es években is csavart ki fákat a szél a Széchenyi téren. Akkor is voltak heves viharok, ezeket nem írnam a klímaváltozás számlájára. De kétségtelen: élénkebb lett az időjárás – talán azért is, mert majdnem 1 Celsius-fokot nőtt az átlaghőmérséklet 100 év alatt a Kárpát-medencében – tudatja. A magyarországi klíma változásának várható irányát, hatását vizsgál-

→ 100 ÉV IDŐJÁRÁSA. Az Országos Meteorológiai Szolgálat honlapján található adatsorokból kiderül: míg 1901-ben 10,4, 2000-ben 12,3 fok volt az éves átlaghőmérséklet – ám fontos megjegyezni: a szám nem egyenletesen növekszik, vannak ingadozások. Csakúgy, mint a csapadékmennyiségben, de itt is jelentős a különbség: míg az előző évszázad elején 613 milliméter, addig 2000-ben csak 203 milliméter csapadék hullott.

ló Vahava-projekt szerint megyénkben az éves csapadékösszeg 10-20 százalékkal csökkent 1951 és 2004 között. *Rakonczai János*, az SZTE TTIK Földrajzi és Földtani Tanszék-csoport Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszékének intézetvezetője egy tanulmányában olvasható: egy évszázad alatt 40-50 milliméternyivel csökkent az éves csapadékmennyiség.

Az elmúlt 20 év klímakutatásainak hazánkra vonatkozó részeit összegző, A globális felmelegedés éghajlati sajátosságai című 2005-ös tanulmány szerint a Kárpát-medence időjárása a következő húsz-harminc évben látványosan megváltozik, ha duplájára nő a levegő szén-dioxid-tartalma. Az éves átlaghőmérséklet újabb 1 fokkal nő, a csapadékmennyisége és a csapadékos napok száma viszont csökken. Megváltozik a nyár: több kánikulai nap lesz, kevesebb lesz a felhő, és 50 százalékkal csökkenhet a nyári csapadékmennyiség – ami kevesebb lesz és nagyobb adagokban hullik le. Így 60 százalékkal is nőhet az aszályok gyakorisága.